

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XI. Exactorem cui factum fuit mandatum, seu indicatio solvendi alicui creditori in moneta currenti, contra tamen formam contractus censualis, non teneri ultra indicationem. Hoc tamen non nocere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

videndum ordinari, quod ipse tenebitur eundem venditorem relevare, & indemnem servare ratione dictæ majoris valoris: unde ex actibus postea factis non potuit induci tacita juris renuntiatio, quia non querendum est de tacito, ubi adest expressio in contrarium. *Surd. consil. 35. num. 10.* unde conclusum fuit emptorem ad illum majorem valorem monetarum esse obligatum.

CAPVT X.

Debitor solvens cum sciret proximè publicandum Principis Edictum super mutatione monetarum, utrùm liberationem plenam consequatur: & an is qui ignorans solutionem sic recipit, possit molestare solventem.

SVMMARIVM.

- 1 *Venditor qui sciebat bonitatem rei vendita non esse duraturam, est in dolo, si de hoc certiores non fecerit emptorem ignorantem.*
- 2 *Qui contraxit ex eo quod sciebat Principis Edictum brevi publicandum circa rem de qua contractus initus fuit, tenetur hoc notificare alteri contrahenti.*
- 3 *Et talis sic contrahens crimen stellionatus incurrit.*
- 4 *Et tenetur ad interesse.*
- 5 *Solvens pecuniam statim reprobendam, tenetur ad interesse, si is, cui solutio facta fuit, non habuit legitimum temporis spatium ad expendendam illam monetam: secus si habuit tempus ad illam expendendam.*
- 6 *Dolus arguitur brevitate temporis, quo Edictum publicatum est.*
- 7 *Solutio habetur pro non facta, cujus utilitas non est duratura.*
- 8 *Referuntur Doctores de hac materia tractantes.*

ANno 1639. cum moneta aurea passim in Gallia, & in statu Avenionensi expendere, & reciperetur tonsa, & pondere diminuta cum magno excessu; tandem post secretum quendam super proximo regulamento monetarum rumorem, dicti regulamenti certa notitia devenit ad Civitatem Avenionensem die 17. Novembris sub vesperum, quæ fuit publica effecta die sequenti 18. Novembris 1639. matutinis horis, & aurei valor ad ratam ponderis reductus fuit in commercio, nec amplius leves aurei pro antiquo & vero aurei valore admissi. Mercatores quidam qui ab amicis de proxima reductione aureorum concitatis equis moniti fuerant, emerunt plurimas merces, easque in pecunia numerata ante notitiam venditorum futuræ mutationis in aureis levibus persolverunt.

Dubitatum fuit utrùm venditores agere possent adversus emptores ad damni passi refectionem. Et stantibus præmissis fuit affirmativè conclusum, per text. in l. si vinum 15. versic. planè, ff. de pericul. & commod. rei vendit. ibi, cum intelligeret venditor non duraturam rei bonitatem, nec admonuit emptorem, tenebitur ei quantum ejus interesset fuisse admonitum. Per quem textum Salic. & Bald. ibidem notat, dolum colligi in contrahente, qui sciens rei bonitatem non du-

ratam contrahit, nec emptorem admonet proximè futuræ deteriorationis. Et in terminis illius qui contrahit, cum sciret proximè futuram Edicti, vel constitutionis publicationem, tradit Pinel. ad l. 2. Cod. de rescind. vendit. part. 3. numero 21. 22. & 23. Et cum emptor in casu proposito sciret proximè futuram monetarum mutationem, dicitur contraxisse propter dolum, & dolum dedisse causam contractui, qui propterea subjacet rescissioni, etiam si non adsit lætio ultra dimidiam. Stracc. in tract. de sponsionib. §. item quaro, Vincentius. fol. mibi 233. n. 3. Vbi amplius addit, sic solventi pretium in moneta, quam sciebat reprobendam, obici posse crimen stellionatus, quod omnibus illis generaliter obijciatur, qui dolo quid fecerint: l. 3. ff. de crimin. stellion. Et probatur per doctrinam Bartol. in l. quaro, ff. de act. empt. & vendit. Vbi dicit, quod si quis sciebat de proximo publicandum esse decretum super pretio frumenti, & magnam quantitatem vendidit antequam publicaretur, & non certiores fecit emptorem, tenetur ad interesse.

Idem tradit Bald. in l. acceptam, numero 25. in 17. quæst. Cod. de usur. ubi dicit, quod si mutatio fuerit repentina, quia creditor non potuit pecuniam propter temporis breviteratem expendere; sed ea statim reprobata, seu recusata fuit; succurrendum est illi cui solutio facta fuit: si vero tale tempus intercessit per quod pecunia converti poterit in utilitatem recipientis, tunc solutio non potest controversi: cujus dictum sequitur Afflict. decis. 194. num. 2. versic. item allegabatur, & sic etiam distinguit Giurb. dec. 87. num. 33.

Et sanè ex brevitate temporis inter venditionem seu solutionem, ac notitiam publicam regulamenti seu edicti monetarum intervenientis, dolum præsumi debere, testatur Marfil. in rubric. de fidejussoribus, num. 88.

Denique ad præmissa confert illa juris regula, quæ vult solutionem haberi pro non facta, cujus utilitas non est duratura: ut habetur apud Larream decis. Granatenf. 13. num. 36. Caroc. de deposit. part. 1. quæst. 5. num. 5. versic. octavo. Bartol. in l. acceptam, quæst. 17. Cod. de usur. Hostiens. in cap. quanto, solum. 3. de iurejur. versic. si autem diminuta non est.

Et prædicta confirmantur ex traditis per Menoch. consil. 952. num. 22. Larream dist. decis. 13. Solam de monet. cas. 22. num. 5. Giurb. decis. 87. n. 17. & 33. The-saur. jun. in tract. de monet. part. 1. num. 68. Duard. de censib. §. 5. quæst. 49. n. 4. Bonacin. de contract. disput. 3. quæst. 4. puncto unico, num. 36. Gratian. discept. forens. cap. 884. num. 25. & sequentib. & cap. 260. num. 19. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 29. definit. 37.

CAPVT XI.

Exactorem, cui factum fuit mandatum, seu indicatio solvendi alicui creditori in moneta currenti, contra formam contractus censualis, non teneri ultra indicationem: hoc tamen non nocere ipsi creditori; quamvis uti Secretarius Communitatis instrumentum indicationis rogasset. Et quomodo solutio fieri debeat, quando quis promisit solvere in testutis, regalibus & solidis. Quid si solidi non reperiantur,

aut

aut magna cum difficultate : & utrum
Notarius recipiendo instrumentum præ-
judicet suis hypothecis.

S V M M A R I V M.

- 1 Solum mandatum de solvendo datum exactori, non
collic obligationem, donec solutio effectualis in-
terveniat.
- 2 Secretarius Communitatis qui scripsit ex necessi-
tate officii, sibi non præjudicat.
- 3 Creditor recipiens solutionem in moneta indebita,
sibi non præjudicat, si fuerit protestatus.
- 4 Quando promissio facta fuit de solvendo in tribus
monetarum speciebus, intelligitur de singulis
prorata.
- 5 Quando species moneta promissa non reperitur,
aut cum magna difficultate, sufficit solutionem
fieri de moneta currenti tempore solutionis, ad
valorem antiqua.
- 6 Quando exactores sunt indicati respectu fructu-
um, si moneta aucta fuerit, debet haberi consi-
deratio augmenti valoris fructuum, qui ex
ipsis exactione percipiuntur.
- 7 Notarius qui recipit instrumentum, non præjudi-
cat suis hypothecis.

Communitas quædam debetrix annui redditus in
scuto auri solis in auro, boni auri & legitimi
ponderis, oneravit exactores de solvendo summam
principalem dicti redditus in festis Paschatis tunc
proxime futuris; quam summam asserebat ascendere
ad 850. Scuta, sexaginta solidorum pro quolibet scuto:
cujus indicationis instrumentum fumpit, seu scrip-
sit Secretarius ejusdem Communitatis, qui erat do-
minus dicti redditus annui. Post indicationem exacto-
ribus factam, & intra terminum quo exactores sol-
vere debebant, crevit valor extrinsecus aureorum:
Quæritur fuit quid juris?

Dixi in hoc negotio varias personas esse conside-
randas, & in singulis diversimodè statuendum. Pri-
mò quod attinet ad Communitatem, certum est ip-
sam per mandatum de solvendo, seu per indicatio-
nem exactoribus factam, non potuisse alterare natu-
ram obligationis præstitæ in favorem creditoris: &
cujus obligatio semper in suo statu remanet, non
obstante illa deputazione exactorum, donec & quous-
que facta fuerit effectualis solutio: ut dicit Marilian.
decis. 2. n. 8. Mastril. decis. 179. n. 12. & 19. Surd. con-
sil. 22. n. 33. Socin. sen. consil. 37. n. 2. & per totum, vo-
lum. 4. Gratian. discept. forens. c. 527. n. 3.

Neque consensus aliquis tacitus resultare potest
ex eo, quod Secretarius dictæ Communitatis scrip-
sit, seu rogavit instrumentum dictæ indicationis, seu
mandati de solvendo exactoribus facti; cum id ex
necessitate officii fecerit, & fictione juris habeatur
pro alia persona diversa. Gloss. & Bartol. in l. scuto, §.
non videtur ff. quib. mod. pig. vel hypot. solu. Zuchard.
in repet. l. 1. Cod. de pact. n. 17. volum. 7. Repetendum
fol. 149. Surd. decis. 153. n. 17.

Præsertim quia tempore, quo dictus Secretarius
partem sortis suæ principalis ab exactoribus recepit,
expressè protestatus est, se illà recipere sine præjudi-
cio majoris valoris monetarum, per quâ protestatio-
nem jus ipsius fuit præservatum, l. 4. §. 1. & ibi Bartol.
ff. quib. mod. pig. vel hypot. solu. cū aliis citatis per Surd.
decis. 246. n. 11. Neque recurrendum erat ad consen-
sum tacitum, postquam constabat de expressâ prote-
statione in contrarium, ut diximus suprâ, c. 10. n. ult.

Verum, quia licet auri in auro essent in obligatio-

ne, quia empti fuerant per expeditionem monetarum
æquivalentium, quo casu facta conventionione de re-
stituendo sortem in iisdem speciebus, prout conven-
tum fuerat in casu proposito, talis conventio servan-
da est, & restitutio in speciebus promissis facienda:
cū tamen auri recepti fuissent, seu æquiv. lens il-
lorum æstimatio tempore contractus in regalibus,
testutis, & solidis. Dixi tertiam partem in qualibet
ex dictis speciebus esse solvendam, propter naturam
copulæ, & quæ singulis distribuit pro rata: per text.
in l. reos, §. cū in tabul. ff. de duob. reis, l. 3. §. si quis ita. ff.
de eo quod cert. loc. per quem textum dicit Rip. in c. 1.
ext. de judiciis, quod promittens solvere in pluribus
locis specificatis, & specificè copulatis, intelligitur
promississe ratam partem solvere in quolibet dicto-
rum locorum. Cost. de ration. rate, q. 69. n. 1. & 2. & ad
propositum nostrum Craver, consil. 187. n. 5. Theaur.
jun. de monet. part. 2. n. 70. vers. & si non constaret.

Quæres quid si solidi reperiri non possint, aut non
sine magna difficultate?

Respondeo sufficere quod solvatur eadem quan-
titas monetæ nunc currentis, quæ æquivalet soli-
dis qui curtebant tempore contractus. Duard. de cen-
sib. §. 3. de census solut. q. 6. n. 45. Cen. d. q. 85. n. 12.

Quantum ad exactores, dixi illos teneri ad solu-
tionem majoris valoris monetæ, à tempore quo fue-
runt in mora solvendi: juxta decis. Berlichii 156. &
alia de quibus suprâ, c. 10. n. 12. Præsertim quia ex-
actio ipsius per Communitatem data, consistebat in vi-
gesima parte fructuum totius territorii, quorum val-
or augetur aucto valore monetæ; quod est valde
considerandum, ut advertit Purpurat. in l. cum quid,
n. 169. ff. si cert. petat. Curtius jun. in tract. de mones.
n. 13. Arcer. consil. 112. alias 111. Calcan. consil. 14. The-
saur. lun. in d. tract. de monet. n. 64. versio. veritas est.

Cæterum, circa ea quæ diximus suprâ n. 2. adden-
dum est quod licet Galerac. in tract. de renunciat. lib. 1.
cap. 10. num. 7. & 8. videatur dubitare, utrum Notarius
recipiendo instrumentum obligatorium alicujus, qui
aliunde ejus debitor est, sibi præjudicet quoad hypo-
thecas: tamen verius est, illum sibi non præjudicare,
ut ostendit Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 66.
n. 18. Malcard. conclus. 1347. n. 25. Tiraquel. de retract.
consang. §. 1. gloss. 9. n. 142. Surd. decis. 138. n. 17. Hodier-
na ad Surd. decis. 302. n. 1. dicens aliud esse in Advocato
vel Procuratore, quia eorum officium est volunta-
rium: & citat ad hoc etiam Gratian. discept. forens.
c. 38. n. 15. & seq. & bene Theaur. lun. lib. 3. q. 99. forens.
q. 31. per totam, ubi respondet omnibus juribus, &
rationibus, quæ in contrarium allegari possent.

C A P V T X I I.

Pleniùs explicantur ea, quæ dicta sunt supe-
rius, capit. 1. num. 15. in 4. casu, de promissio-
ne restituendi sortem annui redditus in
moneta ejusdem bonitatis intrinsecæ, &
extrinsecæ, ejusdem pedis, ponderis, & li-
gæ, Mesme pied. tilire & aloy. Quid sta-
tuendum sit quando eodem tempore si-
mul mutatus fuit omnium monetarum
valor extrinsecus. Quid si promissio facta
fuerit habitâ ratione ponderis du Marc Et
utrum sola dinumeratio specierum, obli-
get debitorem ad easdem species (si nihil
aliud conventum fuerit) restituendas.

B 4 S V M M A